

Šilumos ūkis - problemos, galimybės, grėsmės

Martynas Nagevičius

Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacijos prezidentas

martynas@nagevicius.lt

Galimybės

- Išvystytas centralizuotas šilumos tiekimo ūkis Lietuvoje sudaro puikias galimybes:
 - Efektyviai panaudoti vietinį kurą, kuriant maksimalią pridėtinę vertę Lietuvoje
 - Efektyviai panaudoti atliekas energijos gamybai
 - Diegti kogeneraciją
 - Mažinti bendrą taršą miestuose
 - Sukurti komfortišką ir ekonomiškai patrauklų vartotojų aprūpinimą šiluma

PROBLEMOS

- Technologinės-ekonominės
- Reguliacinės
- Politinės

PROBLEMOS (technologinės-ekonominės)

- **Technologinės-ekonominės problemos:**

- Įrengti gamybos ir transportavimo galingumai neatitinka poreikių
 - Įrengtos gamybos galios 2012 metais 2,6 karto viršijo maksimalų šilumos poreikį (Kaune – 3,3)
- Po truputį sensta termofikacinės trasos
 - 2004-2012 laikotarpiu per metus vidutiniškai buvo pakeičiama 1/49 visų termofikacinių trasų (Kaune -1/73)
- Absoliuti dauguma šilumos gamybos įrenginių neatitinka ES taršos reikalavimų
- Didžiuosiuose miestuose šilumos gamyba daugiausia pritaikyta tik brangaus importuojamo kuro deginimui
- Šilumos vartojimas - neefektyvus

PROBLEMOS (Reguliacinės)

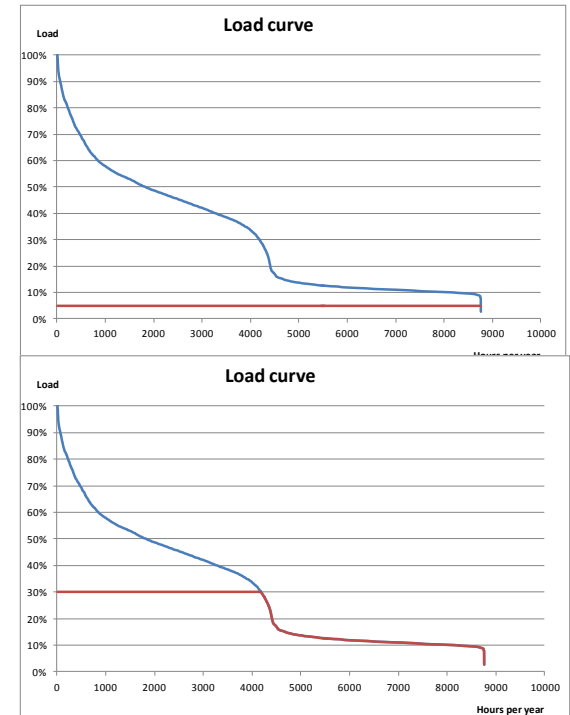
- **Reguliacinės problemos:**

- Bandoma įgyvendinti iš esmės klaidinga šilumos gamybos “konkurencijos” koncepcija. Geriausias pavyzdys - Kaunas

- **Neregamentuotas naudos tarp vartotojų ir investuotojų į nepriklausomą gamybą pasiskirstymas**

- Nepriklausomos gamybos plėtros 1-ame etape visa perėjimo prie pigesnio vietinio kuro vartojimo nauda visus metus tenka investuotojui (Kaunas)
- Nepriklausomos gamybos plėtros 2-ame etape perėjimo prie pigesnio vietinio kuro vartojimo nauda vartotojams tenka tik nešildymo sezono metu, esant nepriklausomos gamybos realiai tarpusavio konkurencijai, tuo tarpu šildymo sezono metu vėl visa nauda tenka tik investuotojui (Klaipėda)

- Šilumos tiekėjas motyvuojamas sumažinti šilumos kainą vartotojui, dubliuojant nepriklausomo gamintojo investicijas

PROBLEMOS (Reguliacinės II)

- **Neparengtas prisijungimo sąlygų sąvadas (Grid Code) nepriklausomiems šilumos gamintojams – nėra “aiškių” žaidimo taisyklių**

Taikomi skirtingi principai

- Nuo **“visiškos laisvės”** principo (Kauno atvejis)
 - Sukeliant sistemos hidraulikos destabilizavimo galimas problemas
 - Sukeliant ekologinį diskomfortą
- Iki **“nepriklausomų gamintojų teroro”** principo - nepriklausomų gamintojų privertimo bet kokiais kaštais diegti priemones, eliminuojančias net minimalų (arba net itin mažai tikėtiną) šilumos tiekėjo išlaidų padidėjimą (Vilniaus atvejis)
 - Itin sulėtinant net ir racionalias investicijas į nepriklausomą gamybą

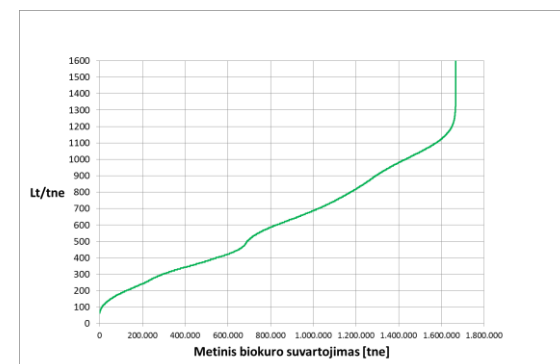
PROBLEMOS (Reguliacinės III)

- Reguluojamiems šilumos tiekėjams nepaliktas finansinis motyvas investuoti į pigesnio kuro vartojimą
 - Panaikintas rėmimas per šilumos tarifus (panaikinta papildoma leidžiamo pelno marža)
- Sustabdytas biokuro kogeneracinių elektrinių rėmimas per aukcionuose nustatomą fiksuotą elektros energijos supirkimo kainą, nesukuriant alternatyvios paramos schemos
 - Visiškai sustojo biokuro kogeneracinių elektrinių plėtra

PROBLEMOS (politinės)

- **Politinės problemos:**
 - Valstybiniu ir savivaldybės lygmeniu priimami sprendimai, ne siekiant didžiausios bendros naudos Valstybei, bet atsižvelgiant į konkrečių rinkos dalyvių “politinį priimtinumą-nepriimtumą”
 - Geriausias pavyzdys – paramos KTE konversijai į biokurą blokavimas, nors visuotinai pripažįstama, kad tai optimali šilumos ir elektros gamybai vieta Kaune

- Toliau neplaningai vystantis šilumos ūkiui, ateities biokuro kogeneracinėms elektrinėms nebeliks šilumos rinkos
 - Pakankamai efektyvios vietinės elektros energijos gamybos galimybės visiškas praradimas
 - Arba jau padarytų investicijų “nuskandinimas”
- Nesudarius palankesnių sąlygų investicijoms į didesnę potencialą turintį šiaudų kurą naudojančias elektrines ir katilines, bus padaryta neigiama įtaka biokuro rinkai
 - Vilniuje ir Kaune perėjus vien prie medienos skiedros deginimo, dėl padidėjusios paklausos medienos biokuro rinkos kaina papildomai išaugs apie 220-230 Lt/tne
 - Šiaudų kuro deginimo infrastruktūros įdiegimas mažiau sumažina šilumos kainą Vilniuje ir Kaune, tačiau nepadidina išlaidų šildymui mažesniuose miestuose ir individualiame ūkyje
- Grąšiniai nacionalizacija (grėsmė, kad vietoje investicijų vyks teisiniai ginčai)

Pasiūlymai?

Tiesiog eliminuoti **reguliacines ir politines problemas**,
užkirsti kelią **grėsmėms**
ir **techninės problemos** bus išspręstos efektyviausiu būdu,
sukuriant puikias **galimybių** panaudojimo perspektyvas 😊

Ačiū už dėmesį !

Martynas Nagevičius

martynas@nagevicius.lt